

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI

RELIGIE
(cultul reformat)

CLASA A XII-A¹

Aprobat prin Ordinul ministrului

Nr. 249 / 30.01.2007

București, 2007

¹ Se aplică și la clasa a XIII-a – ciclul superior al liceului, filiera tehnologică, ruta progresivă de calificare profesională.

NOTA DE PREZENTARE

Studiul disciplinei *Religie – cultul reformat* în ciclul superior al liceului se focalizează pe realizarea unei viziuni de ansamblu asupra domeniului religios, care să ofere elevilor posibilitatea de a-și forma propriul sistem de valori prin raportarea la valorile specifice moralei creștine, de a integra cunoștințele religioase în structurarea de atitudini morale și de a aplica învățătura de credință în viața proprie și a comunității. Astfel, această disciplină școlară îi pregătește pe elevi pentru înțelegerea valorilor specifice diferitelor religii, pentru integrarea în comunități variate din punct de vedere al convingerilor, pentru acceptarea diversității și susținerea coeziunii la nivelul comunității și pentru înțelegerea contribuției religiei la cultura și civilizația universală.

În conformitate cu planul cadru de învățământ pentru ciclul superior al liceului, disciplina *Religie* face parte din aria curriculară ”Om și societate” și i se alocă 1 oră/săptămână în trunchiul comun pentru toate filierele și profilurile învățământului liceal.

Programa este structurată astfel: notă de prezentare, competențe generale, valori și atitudini, competențe specifice asociate conținuturilor, sugestii metodologice.

Cele cinci competențe generale și competențele specifice vizează următoarele domenii: comunicare; relații interpersonale și inter-religii; domeniul atitudinal-comportamental; aspecte practic-aplicative; relațiile interdisciplinare.

Conținuturile propuse sunt asociate competențelor specifice, fapt care permite profesorului să realizeze conexiuni între ceea ce învață elevul și scopul pentru care învață. O anumită competență specifică poate fi atinsă prin diferite unități de conținut, neexistând o corespondență biunivocă între acestea. Conținuturile se subsumează unor domenii de conținut care le continuă pe cele incluse în programa pentru ciclul inferior al liceului și sunt corelate cu achizițiile dobândite de elevi în perioada anterioară (clasele a IX-a, a X-a și a XI-a).

Sugestiile metodologice oferă cadrelor didactice recomandări privind modalități didactice concrete de utilizare a curriculumului în proiectarea și realizarea activităților de predare-învățare-evaluare.

Programa se adresează atât profesorilor de *Religie*, precum și autorilor de manuale școlare, fiind concepută astfel încât să încurajeze creativitatea didactică și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor prin stabilirea ordinii studierii anumitor unități de conținut, prin adaptarea acestora la specificul clasei de elevi, prin valorificarea experienței de viață a elevilor și a specificului comunității din care aceștia fac parte.

COMPETENȚE GENERALE

1. Definierea specificului propriei credințe, în raport cu alte credințe și convingeri
2. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice religiei, în diferite contexte de comunicare
3. Integrarea valorilor și a cunoștințelor religioase în structura propriilor atitudini și comportamente
4. Aplicarea învățaturii de credință în viața personală și a comunității
5. Corelarea cunoștințelor religioase cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

VALORI ȘI ATITUDINI

- Conștientizarea rolului învățăturilor Bisericii în viața personală și a comunității
- Dezvoltarea respectului față de cele sfinte
- Asumarea propriei identități religioase
- Responsabilitate în exercitarea drepturilor și a obligațiilor care decurg din apartenența la diferite identități (confesiune, națiune, comunitate, profesie, cultură etc.)
- Respect și înțelegere față de semenii de alte credințe și convingeri
- Grija față de aproapele
- Interesul pentru aprofundarea cunoștințelor religioase în vederea permanentei deveniri spirituale

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Definirea specificului propriei credințe, în raport cu alte credințe și convingeri

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Analizarea elementelor definiției ale omului creat după chipul lui Dumnezeu	<ul style="list-style-type: none"> - Cine sunt eu? - Cine mă iubește? - Refugiul la Dumnezeu
1.2. Sintetizarea învățăturii creștine referitoare la responsabilitățile omului față de sine, față de semenii și față de Dumnezeu	<ul style="list-style-type: none"> - Care este rolul vieții mele? - Locul meu în lume - Responsabili pentru semenii noștri

2. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice religiei, în diferite contexte de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Elaborarea de lucrări scrise (referate, eseuri, caracterizări etc.) referitoare la diferite aspecte din învățătura de credință reformată	<ul style="list-style-type: none"> - Locul meu în lume: cui aparțin și în ce direcție înaintez? - Incertitudine în viața mea și scăparea din aceasta - Responsabili pentru semenii noștri
2.2. Compararea unor argumente diferite (din perspectivă religioasă, științifică) referitoare la o temă comună	<ul style="list-style-type: none"> - Amețeala și consecințele acesteia: iluziile

3. Integrarea valorilor și a cunoștințelor religioase în structura propriilor atitudini și comportamente

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Prezentarea modelului de comportament creștin, pornind de la unele exemple biblice	<ul style="list-style-type: none"> - Cine sunt eu? - Cine mă iubește? - Care este rolul vieții mele? - Locul meu în lume: cui aparțin și în ce direcție înaintez?
3.2. Caracterizarea relațiilor în plan vertical și în cel orizontal (om-Dumnezeu și om-aproapele), fundamentate pe valorile moralei creștine	<ul style="list-style-type: none"> - Locul meu în lume: cui aparțin și în ce direcție înaintez? - Refugiul la Dumnezeu - Responsabili pentru semenii noștri
3.3. Analizarea datoriilor membrilor familiei creștine, în perspectivă istorică și în contextul societății contemporane	<ul style="list-style-type: none"> - Responsabili pentru semenii noștri

4. Aplicarea învățăturii de credință în viața personală și a comunității

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Argumentarea necesității implicării active în viața comunității	<ul style="list-style-type: none"> - Responsabili pentru semenii noștri: comunitatea bisericească
4.2. Analizarea critică a consecințelor unor comportamente care încalcă morala creștină, asupra vieții personale și asupra comunității	<ul style="list-style-type: none"> - Incertitudine în viața mea și scăparea din aceasta - Posibilități de scăpare - Amețeala și consecințele acesteia: iluziile
4.3. Exprimarea unui punct de vedere personal privind influențele negative ale unor comportamente	<ul style="list-style-type: none"> - Amețeala și consecințele acesteia: iluziile

5. Corelarea cunoștințelor religioase cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

Competențe specifice	Conținuturi
5.1. Realizarea de comparații între virtuțile creștine și norme etice contemporane	- Incertitudine în viața mea și scăparea din aceasta
5.2. Identificarea atitudinii Bisericii reformate față de principalele problematice dezbătute, în comparație cu alte puncte de vedere	- Posibilități de scăpare - Amețeala și consecințele acesteia: iluziile - Refugiul la Dumnezeu - Responsabili pentru semenii noștri

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

OMUL CREAT DUPĂ CHIPUL LUI DUMNEZEU

Conținuturi:

- Cine sunt eu?
- Cine mă iubește?
- Care este rolul vieții mele?
- Locul meu în lume: cui aparțin și în ce direcție înaintez?

Termeni și concepte specifice:

- Omul – creatură individuală
- Unitatea trupului și a sufletului
- Iubire anticipată – baza și măsura oricărei forme umane de iubire
- Viața – opera de creație a lui Dumnezeu; slujirea gloriei
- Comunitatea bisericească, familia, mici colectivități sociale, societate, națiune
- Calea mântuirii – clemență și credință

CHIPUL DUMNEZEIESC PIERDUT

Conținuturi:

- Incertitudine în viața mea și scăparea din aceasta
- Posibilități de scăpare:
 - Exagerări în activități obișnuite
 - Exagerări ale vieții pasive, destructive
 - Amețeala, înlocuitor al senzației reale de viață
- Amețeala și consecințele acesteia: iluziile
 - Iluziile produse de ocultism și superstiție
 - Iluziile produse prin substanțe chimice
 - Iluziile produse de absurd
 - Iluziile produse prin literatura și filmele pornografice. Sexualitate, perversitate și industria distractivă

Termeni și concepte specifice:

- Deznădejdea, starea imperfectă, păcat, păcătos, valori adevărate
- Idolatrie, forțe demonice
- Refugiul în muncă, în familie, în colectivitate
- Refugiul în pasivitate, visuri, fantezie, viața fără sens
- Daune, distrugerea relațiilor, a oamenilor, a valorilor
- Amețeală, senzații false, distrugerea trupului, a sufletului
- Alcool, nicotină, stupefiante etc. – efectele acestora asupra personalității și asupra trupului
- Imaginație sănătoasă; SF și groază, ca distrugător de suflet, de caracter și de credință, instrumente de răzvrătire
- Sexualitate premergătoare, baza sentimentală, abținerea sănătoasă

SINGURA CALE DE SCĂPARE: „Dacă rămâneți în cuvântul Meu, sunteți cu adevărat ucenicii Mei; și veți cunoaște adevărul și adevărul vă va face liberi.” (Ioan 8,31-32)

Conținuturi:

- Refugiul la Dumnezeu: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău cu toată inima ta, și cu tot sufletul tău, și cu tot cugetul tău.” (Matei 22,37)
- Responsabili pentru semenii noștri: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși.” (Matei 22,39)
 - Ocrotirea, grija, diaconia
 - Prietenia, iubirea, dragostea
 - Alegerea tovarășului de viață, viața intimă, familia
 - Comunitatea bisericească

Termeni și concepte specifice:

- Credința, jertfa lui Isus, mântuirea, clemență
- Dubla poruncă a iubirii – iubirea de sine și a aproapelui
- Responsabilitate, demnitate umană, providența lui Dumnezeu, universul creat
- Diaconie, sarcina primită de la Isus
- Prietenia: simpatie, înțelegere, atașament, perseverență, devotament, comuniune de interes și de valori
- Iubirea: dar al lui Dumnezeu
- Dragostea: iubire exclusivă
- Baza etică a căsătoriei: iubirea și dragostea
- Alegerea responsabilă a tovarășului de viață
- Sexualitatea: provine de la Dumnezeu – împlinește dragostea și iubirea a doi oameni
- Familia: cea mai intimă colectivitate umană, comunitate sfințită; familii formale și familii destrămate
- Comunitatea bisericească: existența și funcționarea bisericii

SUGESTII METODOLOGICE

Conținuturile din programa școlară pentru clasa a XII-a, la disciplina *Religie – cultul reformat* sunt organizate pe trei teme centrale: Omul creat după chipul lui Dumnezeu, Chipul dumnezeiesc pierdut, Singura cale de scăpare. Aceste teme permit sintetizarea cunoștințelor religioase referitoare la următoarele aspecte: autocunoaștere în lumina cuvântului lui Dumnezeu și definirea propriei personalități, formele de scăpare de la incertitudine, cunoașterea Cuvântului lui Dumnezeu. Acestea le continuă pe cele abordate la nivelul claselor anterioare și propun conținuturi cu caracter mai complex, posibil de abordat la nivelul elevilor de clasa a XII-a.

Prezentul curriculum este conceput într-o manieră flexibilă, care presupune regândirea rolurilor celor doi parteneri educaționali – profesorul și elevul. Astfel, programa permite profesorului libertatea de opțiune în abordarea demersului didactic prin alegerea succesiunii capitolelor sau a temelor (care nu au în programă o ordine obligatorie), în funcție de caracteristicile clasei sau de evenimentele religioase, cu condiția respectării logicii interne a domeniului și a parcurgerii integrale a materiei prevăzute în programă. De asemenea, profesorul are libertatea de a alege metode, activități și stiluri variate, adecvate particularităților elevilor și ale clasei, precum și în concordanță cu competențele precizate pentru fiecare nivel.

În ceea ce privește elevii, temele au fost selectate astfel încât să asigure implicarea activă a acestora în procesul de predare-învățare, care să contribuie la formarea capacității de comunicare, de manifestare a spiritului critic, tolerant, la exprimarea liberă și argumentată a propriei opinii. Alegerea temelor a avut în vedere asigurarea caracterului practic-aplicativ al cunoștințelor de religie prin valorificarea experienței de viață a elevilor, prin referirea la aspecte actuale din viața personală a adolescenților și din societatea contemporană, din viața comunității, din istoria religiilor și din istoria Bisericii.

Pentru realizarea competențelor specifice se recomandă utilizarea unor activități de învățare, precum:

- dialogul, dezbaterile privind importanța și rolul diferitelor elemente (de dogmatică, de morală creștină, de istorie a religiilor);
- analiza asemănarilor și a deosebirilor (între diferite aspecte ale vieții religioase, între religii, între textele religioase și cele laice pe teme comune etc.);
- realizarea unor observații, studii de caz, micro-anchete, sondaje de opinie pe teme privind aspecte concrete din viața religioasă a unei comunități sau a adolescenților;
- jocul de rol, studiul de caz cu rol de exemplificare a elementelor de morală creștină;
- analiza unor modele de acțiune privind implicarea în rezolvarea unor probleme concrete din viața adolescenților sau din viața comunității;
- argumentarea biblică și patristică;
- elaborarea de texte diverse pe teme religioase (fișe de lectură, comentarii, recenzii, referate, eseuri);
- utilizarea noilor tehnologii informatice și a altor mijloace audio-vizuale în procesul de predare-învățare (pentru ilustrarea unor teme, pentru documentarea pe o temă dată);
- vizite la locașuri de cult.

În cadrul orei de *Religie*, evaluarea trebuie să aibă caracter formativ, cu scopul de a-l învăța pe elev să se autoevalueze în acord cu valorile creștine. Prin evaluare, valorizarea efortului de învățare al elevului și analiza progresului acestuia în învățare trebuie completate cu motivarea sa pentru aplicarea în practică a învățăturilor de credință. Deoarece formele clasice de evaluare au, pentru educația religioasă, limite mai accentuate decât în cazul altor discipline de studiu, se recomandă utilizarea unor modalități complementare de evaluare: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor în spațiul școlii și în afara acestuia.

SUGESTII DE TEXTE BIBLICE PROPUSE PENTRU LECTURĂ

- pentru tema **Omul creat după chipul lui Dumnezeu**: 1 Moise 1,27; 2,7; 1 Ioan 4,7-21; Romani 15,6; Luca 15,11-32
- pentru tema **Chipul dumnezeiesc pierdut**: 1 Moise 3;4;5;6;7; Galateni 5,16-23; 1 Petru 1,13;5,8; 1 Tesaloniceni 5,5-8; Efeseni 5,11-14; 5,18; Romani 13,12-14; Isaia 5,11-12; 1 Corinteni 6,15-20;15,33; 2 Regi 17,17; Proverbe 23,29-35; 1 Petru 1,13
- pentru tema **Singura cale de scăpare**: Psalmii 57,2; 71,3; 1 Ioan 4,20-21; 1 Petru 5,2a; 1 Moise 1,28-30; Faptele Apostolilor 6,1-8; 1 Samuel 18,1-5; 1 Corinteni 7,1-6;12,27;13; Cântarea Cântărilor; Eclesiastul 4,9-12; Efeseni 5,31-33; Coloseni 3,18-21